

Βερολίνο, 2 Ιουνίου 2000

Ο Πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης, ενημερώνοντας τους δημοσιογράφους για το περιεχόμενο, τους στόχους και τις επιδιώξεις της Διεθνούς Διάσκεψης του Βερολίνου (2 – 3 Ιουνίου) με θέμα την «Προοδευτική Διακυβέρνηση στον 21^ο αιώνα», στην εισαγωγική ομιλία του ανέφερε τα εξής:

«Κυρίες και κύριοι, η Διεθνής Διάσκεψη του Βερολίνου εντάσσεται στο πλαίσιο των προσπαθειών που καταβάλλονται, εδώ και αρκετά χρόνια, προκειμένου να αντιμετωπιστούν από τις κυβερνήσεις και τα κόμματα, ιδίως τα κόμματα της Αριστεράς και της Κεντροαριστεράς, τα προβλήματα τα οποία τίθενται από την παγκοσμιοποίηση, την τεχνολογική αλλαγή, τις νέες διεθνείς σχέσεις.

Πριν από λίγο καιρό, στο πλαίσιο της Σοσιαλιστικής Διεθνούς, είχε γίνει μια προσπάθεια να εκπονηθεί μια ενιαία άποψη. Η άποψη αυτή συζητήθηκε στη συνεδρίαση της Σοσιαλιστικής Διεθνούς τον περασμένο χρόνο. Ωστόσο, μια προσπάθεια δεν αρκεί για να δώσει απαντήσεις σε τόσο πολύπλοκα θέματα που έχουν άμεση σχέση με την αντιμετώπιση της παγκοσμιοποίησης, τις επιπτώσεις της και πώς την κυριαρχούμε. Ή ποια πρέπει να είναι η κοινή τακτική έναντι των θεμάτων της ανεργίας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και εν γένει μιας διαφορετικής μορφής κοινωνίας μέσα στο νέο περιβάλλον. Αυτές οι προσπάθειες που ξεκίνησαν θα συνεχιστούν. Και θα συνεχιστούν με διαφορετική σύνθεση και διαφορετικούς πρωταγωνιστές.

Πρωταγωνιστές στη σημερινή συνάντηση είναι ο κ. Σρέντερ, ο οποίος τη συγκαλεί, μετά από συνεργασία με τον κ. Ντ' Αλέμα, τον κ. Κλίντον, τον κ. Μπλέρ που είχαν πρωτοστατήσει στη συνάντηση που είχε πραγματοποιηθεί στη Φλωρεντία, εδώ και λίγο καιρό. Θα υπάρξει και άλλη συνάντηση.

- Τα λέω αυτά για να δείξω ότι βρισκόμαστε σε μία περίοδο αναζήτησης. **Και βρισκόμαστε σε μια περίοδο αναζήτησης, γιατί δεν έχει έρθει το τέλος των ιδεολογιών, αλλά έχει έρθει το τέλος των δογματισμών, των λύσεων οι οποίες βασίζονται σε μία μόνη ερμηνεία ή σε ένα μόνον ερμηνευτικό κανόνα (π.χ. την πάλη των τάξεων), των λύσεων οι οποίες δεν έχουν πολυπλοκότητα και δεν ανταποκρίνονται στη συνθετότητα του σημερινού κόσμου.** Θα μπορούσε να ρωτήσει κανείς, «μα, είναι τόσο δύσκολο να διαμορφώσετε μια κοινή άποψη»; Και η απάντηση είναι ότι δεν πιστεύω πως μπορεί να διαμορφωθεί, αυτή τη στιγμή, μια κοινή άποψη. Αρκεί και μόνο να δούμε το πόσο γρήγορα αλλάζουν τα τεχνολογικά δεδομένα και ποια προβλήματα προκύπτουν, θα διαπιστώσουμε ότι αυτό που θα μπορούσε να είναι η κοινή άποψη χθες,

δεν μπορεί να είναι σήμερα και πάντως δεν θα είναι αύριο. Και αυτό ισχύει, οπωσδήποτε, και για τις επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης. Υπάρχει, λοιπόν, μια συνεχής αναζήτηση.

Εχω επιλέξει η Ελλάδα να συμμετέχει σε αυτή τη διεθνή κοινή αναζήτηση. Και αυτό είναι σωστό, γιατί μπορεί πολλοί να αναρωτηθούν «μα, με αυτούς θα βρούμε απαντήσεις; Μήπως, θα έπρεπε να πάμε με τους άλλους»; Με όλους θα πάμε. Με όλους θα πάμε, γιατί μια συζήτηση, αν θέλει να δώσει νέες αφετηρίες σκέψης, νέες προτροπές προς αναζήτηση, πρέπει να αγκαλιάζει όσο το δυνατόν περισσότερους.

Είμαστε, λοιπόν, σήμερα εδώ στο Βερολίνο και θα είμαστε και αύριο παρόντες στις συζητήσεις που θα επακολουθήσουν. Και είναι σημαντικό το ότι είμαστε εδώ. Γιατί η Ελλάδα είναι μια μικρή χώρα, η οποία, σε όλη αυτή την κινητικότητα που υπάρχει στον κόσμο, δεν έχει προσφέρει ιδιαίτερα σημαντικά. Αλλά το ρόλο μας εδώ τον εξασφάλισε η οικονομική πρόοδος την οποία πετύχαμε τα τελευταία χρόνια, το γεγονός ότι είμαστε ενεργό μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το γεγονός επίσης ότι έχουμε διαδραματίσει ενεργό ρόλο στην περιοχή, καθώς και το ότι έχουμε μια πολύ καλή σχέση με τις άλλες χώρες που συμμετέχουν στη Διάσκεψη αυτή.

Τι επιδιώκουμε σε αυτή τη συζήτηση; Έχουμε ορισμένες σταθερές κατευθύνσεις ή ορισμένα ερωτηματικά στα οποία θέλουμε να δοθούν απαντήσεις:

- **Το πρώτο**, όπως ανέφερα προηγουμένως, **αφορά τις επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης και τον έλεγχο αυτών των επιπτώσεων**. Η άποψη, βέβαια, του να σταματήσουμε αυτή την επέκταση των αγορών, είναι απλοϊκή. Εκείνο, όμως, που μπορούμε να κάνουμε και πρέπει να κάνουμε είναι να δούμε πώς μπορούμε να περιορίσουμε τα αρνητικά φαινόμενα ή να δημιουργήσουμε θετικές δυναμικές.
- **Ένα δεύτερο σημείο**, μέσα σε αυτό το πλαίσιο που μας ενδιαφέρει, **είναι η σταθερότητα της οικονομίας, η οικονομική ανάπτυξη μέσα σε ένα σταθερό περιβάλλον**. Σε αυτό το σημείο, έρχομαι σε ένα επιμέρους ζήτημα που έχει σχέση με το πρώτο, το πώς δηλαδή ελέγχονται οι χρηματιστηριακές αγορές, οι αγορές των νομισμάτων, ώστε να μη δημιουργούνται παγκόσμιες κρίσεις. Ακόμη, πώς αντιμετωπίζονται οι διακινήσεις των κεφαλαίων. Όλα αυτά μας ενδιαφέρουν. Είναι για πάρα πολλές χώρες σημαντικά, αλλά μας ενδιαφέρουν κι εμάς.
- **Ένα τρίτο μεγάλο κεφάλαιο είναι η Κοινωνία της Πληροφορίας, οι νέες τεχνολογίες**. Και τα κρίσιμα ερωτήματα που τίθενται είναι πώς θα προσαρμοστούν οι κοινωνίες, πώς η γνώση δεν θα γίνει όπλο μιας χώρας ή μιας περιοχής για να εξουσιάσει άλλες χώρες και άλλες περιοχές και πώς και στο εσωτερικό κάθε χώρας δεν θα δημιουργηθούν νέες διακρίσεις, γιατί άλλοι θα είναι «μορφωμένοι» για τη νέα εποχή και άλλοι δεν θα έχουν τη γνώση. Και, βεβαίως, μας ενδιαφέρουν και κάποιοι κοινοί κανόνες, οι οποίοι πρέπει να ισχύουν για το διαδίκτυο. Και αυτοί οι κοινοί κανόνες μπορεί να αφορούν πολλά πράγματα: Από την πληροφόρηση

που διακινείται μέσω του διαδικτύου, έως και τις πρακτικές ζωής ή τις αντιλήψεις, οι οποίες αναπτύσσονται. Να αναφερθώ σε ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα, που είναι η προώθηση της πορνογραφίας μέσω του διαδικτύου, είναι ακόμη το παράνομο εμπόριο. Συνεπώς, πρέπει να υπάρξουν κοινοί κανόνες για τον έλεγχο τέτοιου είδους φαινομένων.

- **Ένα άλλο μείζονος σημασίας κεφάλαιο είναι η εκπαίδευση.** Βεβαίως, η εκπαίδευση αποτελεί εσωτερικό θέμα κάθε χώρας, αλλά χρειάζεται μια ευρεία συζήτηση για τον τύπο της εκπαίδευσης και πώς μέσα από την εκπαίδευση αντιμετωπίζουμε τις νέες εξελίξεις.
- **Ασφαλώς, συναρτημένο με τα ανωτέρω και μάλιστα επείγουσας προτεραιότητας είναι το θέμα της κοινωνικής συνοχής, της κοινωνικής δικαιοσύνης, της κοινωνικής αλληλεγγύης.** Και αυτό σχετίζεται με τις πολιτικές, οι οποίες θα περιορίσουν την ανεργία, θα αυξήσουν την απασχόληση. Επομένως, και σε αυτό, χρειάζεται μια κοινή προσπάθεια. Χρειάζεται η εκπόνηση κοινών προγραμμάτων εφαρμογής σε περιοχές, προς αντιμετώπιση των φαινομένων της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Χρειάζεται η εκπόνηση κοινών σχεδίων για την ανάπτυξη, για δράσεις και επενδύσεις. Αλλά ταυτόχρονα, μέσα από τη συζήτηση, είναι δυνατό να εξετάσουμε πώς στο εσωτερικό μιας χώρας μπορούν να εμπεδωθούν πολιτικές επί θεμάτων, όπως, για παράδειγμα, το ασφαλιστικό σύστημα, η αλληλεγγύη των γενεών, ώστε οι κοινωνίες που δημιουργούνται να είναι πιο δίκαιες.
- **Θα αναφέρω, επίσης, το θέμα της κοινωνίας των πολιτών, το οποίο σχετίζεται με το θέμα της δημοκρατίας.** Πρώτα απ' όλα, η δημοκρατία πρέπει να αποκτήσει μια νέα ποιότητα και ένα νέο περιεχόμενο. Γιατί υπάρχουν άλλες εξουσίες που απορρέουν, για παράδειγμα, από τον έλεγχο των ΜΜΕ, καθώς και άλλες εξουσίες, οι οποίες πρέπει να υπακούουν σε ορισμένους κανόνες. Υπάρχουν τα διεθνή οικονομικά συγκροτήματα, τα οποία μπορούν να καθορίσουν τρόπους ζωής. Ένα καλό παράδειγμα είναι τα γενετικά τροποποιημένα προϊόντα, τι παίζεται και πώς μπορεί να αλλάξει η ζωή μας, ιδίως σε σχέση με το περιβάλλον, μέσω αποφάσεων κάποιων, οι οποίοι δεν ελέγχονται γι' αυτό. Όπως, επίσης, ανακύπτουν προβλήματα στα θέματα έρευνας στη βιοτεχνολογία, όπου ελλοχεύει ο κίνδυνος καθορισμού κανόνων για τη ζωή μας, χωρίς να ερωτηθεί ο κόσμος εάν θέλει τέτοιες εξελίξεις.
- **Και όσον αφορά την κοινωνία των πολιτών, βασική επιδίωξή μας θα πρέπει να είναι η ύπαρξη όλο και περισσότερης αυτονομίας στους πολίτες, η ύπαρξη περισσότερων δυνατοτήτων και ευκαιριών.** Πρόκειται, θα μου πείτε, για τυποποιημένη φράση, πλην όμως αυτή η τυποποιημένη φράση εμπεριέχει ένα πολύ ουσιαστικό περιεχόμενο. Γιατί την ελευθερία που επιδιώκουμε για τον άνθρωπο, θα την αποκτήσουμε μονάχα, αν ο άνθρωπος μπορεί να αναπτύσσεται όλο και περισσότερο σε όποια κατεύθυνση επιθυμεί. Αυτή είναι η επιδίωξή μας: Η ανάπτυξη να είναι ελεύθερη και ο καθένας να διαθέτει τα μέσα γι' αυτό.

Για όλα αυτά που σας ανέφερα μόλις τώρα θα συζητήσουμε. Θα υπάρξουν πολλές σκέψεις. Οριστικές απαντήσεις δεν υπάρχουν, αλλά το ότι συζητάμε, το ότι καθόμαστε όλοι μαζί για να ανταλλάξουμε εμπειρίες είναι κάτι πολύ θετικό, γιατί το αποτέλεσμα προκύπτει από συνεχείς προσπάθειες που γίνονται και θα γίνουν. Στην πορεία αυτή των προσπαθειών θα βρισκόμαστε, ίσως, για χρόνια.

Αυτά από πλευράς μου. Είμαι στη διάθεσή σας για ερωτήσεις.»

Γ. ΚΑΠΟΠΟΥΛΟΣ (ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ): Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να σας ρωτήσω το εξής: Στην προηγούμενη συνάντηση της Φλωρεντίας υπήρχε έντονο το στίγμα της ετικέτας «τρίτος δρόμος», με τη συμμετοχή του Πρωθυπουργού της Μ. Βρετανίας Τ. Μλερ. Στην παρούσα συνάντηση, με τη χθεσινή συνέντευξη του Γερμανού Καγκελάριου Γ. Σρέντερ, έχουμε μια προσπάθεια οριοθέτησης του ευρωπαϊκού μοντέλου, έχουμε μια απάλειψη της αναφοράς στον «τρίτο δρόμο» και έχουμε και την απουσία του Βρετανού Πρωθυπουργού για οικογενειακούς λόγους, υποτίθεται. Μήπως, όλα αυτά αντανakλούν τις ευρύτερες ανακατατάξεις στον ευρωπαϊκό χώρο που ξεκίνησαν από την πρόταση του Γερμανού υπουργού Εξωτερικών Γ. Φίσσερ για ομοσπονδία, καθώς και τη βρετανική δυσaréσκεια για όλα αυτά;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Όχι, καθόλου θα έλεγα. Και αν υπάρχουν, υπάρχουν μονάχα σε στιγμιαίο βαθμό. Σας ανέφερα προηγουμένως ότι η σημερινή συνάντηση είναι μια συνάντηση μέσα στο πλαίσιο μιας συνεχούς αναζήτησης. Σε αυτή την αναζήτηση θα χρησιμοποιηθούν διάφοροι όροι (ο «τρίτος δρόμος», για παράδειγμα). Μπορεί μεθαύριο να έρθει και άλλος όρος (ο «τέταρτος δρόμος», ο «πέμπτος δρόμος»). Αυτά δεν έχουν καμία σημασία. Σημασία έχει το τι επισημαίνει ο χρησιμοποιούμενος όρος και το τι επισημαίνει η προσπάθεια. Επισημαίνει τη διαπίστωση, όπως προανέφερα, ότι ξεπεράστηκαν οι δογματισμοί, ξεπεράστηκαν οι μονοσήμαντες ερμηνείες και υπάρχει ένα ιδεολογικό ερώτημα. Δεν υπάρχει μια σταθερή ιδεολογία. Ο κόσμος θέλει να υπάρχει μια σταθερή ιδεολογία. Η βεβαιότητα παρέχει την ευκολία στην πολιτική δράση. Γι' αυτό και θα ακουστούν πολλά, διάφορες ερμηνείες, διάφορες προσεγγίσεις, αλλά δεν πρέπει αυτό που λέγεται στη μια συνάντηση να το εκλάβουμε ως μια αλλαγή, γενικά, του προβληματισμού και ότι εισήλθαμε σε μια άλλη φάση. Είναι μια μακρόχρονη και ενιαία πορεία.

Σε αυτά που ανέφερα πριν και παίρνω αφορμή από αυτό που διατυπώσατε στο ερώτημά σας, θέλω να προσθέσω ότι **ένα από τα προβλήματα στο οποίο θα δώσουμε σημασία είναι η υπερεθνική συνεργασία.** Διότι στα υπερεθνικά προβλήματα, όπως έχουμε πει πολλές φορές, δεν είναι δυνατό να υπάρχουν λύσεις, παρά με υπερεθνική συνεργασία. Τώρα, η παγκόσμια συνεργασία από τη Νέα Ζηλανδία έως τις ΗΠΑ είναι κάτι που μπορεί, ίσως, μακροπρόθεσμα, να επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό, αλλά δεν είναι τώρα, μεσοπρόθεσμα, αυτό που μπορεί να επιδιωχθεί. **Βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, εμείς επιδιώκουμε την ευρωπαϊκή συνεργασία.** Για μας, ένα σημαντικό χαρτί στην αντιμετώπιση όλων αυτών των προβλημάτων είναι η ευρωπαϊκή συνεργασία. Και σε αυτό θα δώσουμε ιδιαίτερη έμφαση.

ΑΧ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ (ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ): Κύριε Πρόεδρε, ορισμένοι επώνυμοι στην Ελλάδα, όπως π.χ. ο Αρχιεπίσκοπος

Χριστόδουλος, απορρίπτουν, διαρρήδην και μονοσήμαντα, την παγκοσμιοποίηση. Γι' αυτό θα θέλατε να κάνετε κάποιο σχόλιο;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Είπα και πριν και αυτό δεν αφορά τον Αρχιεπίσκοπο, αλλά αφορά οποιονδήποτε έχει τη στάση ότι θα βάλουμε φραγμό στην παγκοσμιοποίηση. Αυτό είναι εκτός πραγματικότητας. Οι αγορές έχουν έναν αυτοματισμό, επεκτείνονται. Όταν στην Ελλάδα, στο Χονγκ-Κονγκ και στη Νέα Ζηλανδία αγοράζονται τα ίδια προϊόντα, όταν διακινείται, μέσω του ίδιου δικτύου, η πληροφόρηση για το τι μπορείς να αγοράσεις, ποιες είναι οι τιμές, τότε θα πουλήσεις, τότε θα αγοράσεις, δεν είναι δυνατό να θέσεις ένα φραγμό στην ενοποίηση των αγορών. Το θέμα δεν είναι να θέσεις φραγμό. Το θέμα είναι αυτή την αγορά που διαμορφώνεται πώς θα τη μορφοποιήσεις, ποια δομή θα της δώσεις για να είναι ελέγξιμη, όπως μια εσωτερική αγορά. Πριν από 150-200 χρόνια, υπήρχε και στο εσωτερικό κάθε χώρας (της Μ. Βρετανίας, της Γερμανίας, της Γαλλίας και αργότερα και στην Ελλάδα το '30, το '40, το '50 του περασμένου αιώνα) το πρόβλημα πώς ελέγχουμε την εσωτερική αγορά. Αυτό το πρόβλημα λύθηκε με διάφορους τρόπους, αλλά, λόγω της επέκτασης της αγοράς, το πρόβλημα αυτό μετατέθηκε σε παγκόσμιο επίπεδο. Εκεί είναι το θέμα. Δεν πρέπει να έχουμε μπροστά μας διάφορους «μπαμπούλες». Πρέπει να βλέπουμε τα πράγματα όπως είναι και να αντιμετωπίζουμε αυτά που είναι για να είμαστε αποτελεσματικοί.

Γ. ΚΟΥΒΑΡΑΣ (MEGA): *Κύριε Πρόεδρε, διατυπώσατε τις ανησυχίες σας στο θέμα της τεχνολογίας για το πώς μπορεί αυτή να εξελιχθεί ένα όπλο στα χέρια μιας χώρας για να εξουσιάζει. Συμμερίζεστε, σε αυτό τον τομέα, τη συνεργασία των ΗΠΑ με τη Μ. Βρετανία γύρω από το σύστημα οικονομικής κατασκοπείας (το σύστημα "Echelon") και κατά πόσον αυτές οι ανησυχίες που υπάρχουν στην Ε.Ε. θα μπορούσε να νοθεύσει και τον ανταγωνισμό, αλλά και να παραβιάσει...*

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Συμμερίζομαι όλες τις ανησυχίες, σε σχέση με την οικονομική κατασκοπεία, τον έλεγχο των πληροφοριών. Και γι' αυτό είμαι της άποψης και η Ελλάδα υποστηρίζει στο πλαίσιο της Ε.Ε. την άποψη ότι οι ρυθμίσεις σε σχέση με την προστασία των προσωπικών δεδομένων ή με την παροχή πληροφόρησης πρέπει να είναι τέτοιες, ώστε να εξασφαλίζουν κάθε χώρα και κάθε πολίτη, για να μην μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε βάρος του. Από εκεί και πέρα, όσον αφορά το σύστημα "Echelon" που αναφέρατε, η πληροφόρηση είναι πολύ συγκεκριμένη ως προς το τι υπάρχει, τι δεν υπάρχει. Αυτό ας το αφήσουμε κατά μέρος. Εκείνο που πρέπει να επιδιώξουμε και για τα δεδομένα και για τη λειτουργία του διαδικτύου και για τη διακίνηση των οικονομικών πληροφοριών, είναι η δημιουργία ρυθμίσεων που δεν θα επιτρέπουν μονοπώλια και εκμετάλλευση. Να σας αναφέρω και το θέμα των πνευματικών δικαιωμάτων στο διαδίκτυο που είναι πολύπλοκο και στο οποίο δεν έχει ακόμη δοθεί απάντηση. Ακούγεται φοβερά τεχνικό –και είναι– και ως εκ τούτου δεν αγγίζει τον κόσμο, αλλά αφορά την εξουσία.

ΙΝΩ ΑΦΕΝΤΟΥΛΗ (ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ): *Κύριε Πρόεδρε, μιλήσατε για υπερεθνική συνεργασία. Και υπάρχει ένα τέτοιο πρόπλασμα με αυτή τη συνάντηση, καθώς έχουμε τις ΗΠΑ, χώρες της Ε.Ε., τη Βραζιλία, τη Νέα Ζηλανδία. Παρ' όλα*

αυτά, όμως, δεν μπορούμε να υποβαθμίσουμε και τον ανταγωνισμό ανάμεσα σε διάφορα μπλοκ. Θα ήθελα, λοιπόν, να μας δώσετε τη γνώμη σας πάνω σε αυτό το σημείο και εάν, ως πούμε, αυτό το πρόπλασμα (που άρχισε στη Φλωρεντία, συνεχίζεται στο Βερολίνο, ενδεχομένως πάρει μια πιο θεσμική μορφή αργότερα) θα ήταν σε θέση να οδηγήσει στην υπέρβαση τέτοιων ανταγωνισμών;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Κυρία Αφεντούλη, δεν νομίζω ότι το «πρόπλασμα» (χρησιμοποιώ τον όρο σας) ή η συνάντηση αυτή πρόκειται να προσλάβει μια θεσμική μορφή. Ίσως, κάποιοι το επιδιώκουν, αλλά δεν υπάρχουν οι προϋποθέσεις, κατά τη γνώμη μου.

Μια βασική προϋπόθεση είναι και η τοπική εγγύτητα (να το πω έτσι) ή το κοινό πολιτιστικό υπόβαθρο, μια κοινή πολιτική παράδοση. Αυτά υπάρχουν στην Ευρώπη, αλλά δεν υπάρχουν στην Ευρώπη σε σχέση με την Αυστραλία, τη Νέα Ζηλανδία ή τις ΗΠΑ.

Η άποψή μου είναι ότι η Ευρώπη πρέπει να ισχυροποιήσει, όσο το δυνατό γίνεται, τη θέση της. Γιατί μόνον αν είσαι δυνατός στον ανταγωνισμό, επιτυγχάνεις και ρυθμίσεις τέτοιες που είναι ισόρροπες και δεν σε φέρνουν σε μειονεκτική θέση. Είμαστε στην αρχή μιας φάσης «αναμέτρησης» οικονομικής και τεχνολογικής. Αλλά και στην αρχή αυτής της φάσης «αναμέτρησης» χρειάζεται μια μόνιμη συζήτηση με όλους τους συμμετέχοντες στο «παιχνίδι».

Δ. ΧΑΤΖΗΣΩΚΡΑΤΗΣ (ΑΥΓΗ): Κύριε Πρόεδρε, άκουσα, στην αρχική τοποθέτησή σας, να μιλάτε για «έλεγχο, αντιμετώπιση, αποτροπή», όρους πολύ συγκεκριμένους, τους οποίους επίσης χρησιμοποιήσατε πολύ συγκεκριμένα. Δεν άκουσα, όμως, θέματα πολιτικής διεύθυνσης αυτού του ζητήματος, δηλαδή σκέψεις γύρω από αυτό το ζήτημα. Το σκέπτεστε, το συζητάτε, συσκέπτεσθε σε αυτό το επίπεδο;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Αυτή είναι μια συνάντηση, που όπως είπα επανειλημμένα, συγκεντρώνει χώρες με τελείως διαφορετικά κοινωνικά συστήματα και γεωγραφική θέση. Ποια πολιτική διεύθυνση μπορεί να υπάρχει όταν είναι μέσα η Ν. Αφρική και η Σουηδία, οι ΗΠΑ και η Ν. Ζηλανδία; Σε αυτό το επίπεδο μονάχα ανταλλαγή γνώμων και συνεννόηση για κοινές κατευθύνσεις σε διεθνείς οργανισμούς μπορεί να υπάρχουν. Γι' αυτό μίλησα πριν για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εκεί πρέπει να υπάρχει πολιτική διεύθυνση, με την έννοια ότι οι πολιτικές πρέπει να συμπίπτουν, να υπάρχουν κοινές προσπάθειες και μέσα από αυτή την εξέλιξη να διαμορφωθεί το ευρωπαϊκό σχήμα. Οποιο, θα δούμε, το συζητάμε. Είναι αναγκαίο αυτό, αλλά δεν μπορεί να γίνει σε αυτό το επίπεδο της σημερινής συνάντησης.

Δ. ΧΑΤΖΗΣΩΚΡΑΤΗΣ: Σε αυτό το σημείο συνδέεται η δεύτερη ερώτησή μου: Έχει βάρος και σημασία αυτή η συνάντηση και είναι διαφορετική από αυτές που γίνονται στη Σοσιαλιστική Διεθνή, διότι υπάρχει ο Πρόεδρος των ΗΠΑ.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Δεν είναι, όμως, μόνο γι' αυτό.

Δ. ΧΑΤΖΗΣΩΚΡΑΤΗΣ: *Εάν δεν εκλεγεί ο Γκορ, τη στιγμή που τα πράγματα δεν είναι τόσο ευνοϊκά γι' αυτόν, αυτό το σχήμα, αυτή η συνάντηση θα έχει και στο μέλλον τέτοιου είδους συνέχεια;*

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Δεν μπορώ να σας πω. Ωστόσο, διαπιστώνω τη θέληση όλων των συμμετεχόντων να έχει συνέχεια. Τώρα, με ποια μορφή και πώς, δεν είναι βέβαιο. Δεν εξαρτάται μόνον από εμάς.

Άλλη η συνάντηση της Σοσιαλιστικής Διεθνούς ή όποιου άλλου βήματος. Και το Νταβός είναι ένα βήμα σε αυτή την κατεύθυνση με τελείως, όμως, διαφορετικό παρονομαστή με τον οποίο εγώ δεν συμφωνώ καθόλου. Θα σας έλεγα ότι απέναντι στο Νταβός που γίνεται πρέπει να υπάρχει και το κοινωνικό Νταβός που δεν έχει γίνει και πρέπει να προσπαθήσουμε και προσπαθούμε να υπάρξει κάτι τέτοιο.

Κάθε μια από αυτές τις συναντήσεις έχει και το δικό της χαρακτήρα. Η Σοσιαλιστική Διεθνής είναι πιο «στενή», κατά κάποιο τρόπο, απ' ό,τι είναι η σημερινή συνάντηση. Γι' αυτό είναι και χρήσιμη η παρούσα συνάντηση. Και ο Πρόεδρος Κλίντον να μην ήταν, είναι καλό που υπάρχει μια τέτοια συνάντηση. Αλλά το ότι συμμετέχουν οι ΗΠΑ, μια χώρα – πρωταγωνιστής σε παγκόσμιο επίπεδο, είναι κάτι που προσδίδει στη συνάντηση του Βερολίνου μια ιδιαίτερη σημασία.

ΑΧ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ: *Κύριε Πρόεδρε, συναντηθήκατε με τον Πρόεδρο Κλίντον;*

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Όχι. Θα συναντηθώ με όλους τους συμμετέχοντες, σήμερα και αύριο, στο πλαίσιο της Διάσκεψης. Πάντοτε, σε τέτοιου είδους συναντήσεις, παρουσιάζεται η ευκαιρία ανταλλαγής απόψεων.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ (ALTER 5): *Κύριε Πρόεδρε, μιλήσατε για παγκοσμιοποίηση, μιλήσατε για νέες τεχνολογίες και μιλήσατε, βεβαίως, για περιορισμό της ανεργίας. Πριν από τις εκλογές είχατε πάει στην Πάτρα, επισκεφθήκατε ένα εργοστάσιο και ρωτήσατε έναν εργαζόμενο «πόσοι απασχολείστε τώρα;» και πήρατε την απάντηση «πενήντα». Τον ρωτήσατε στη συνέχεια «πριν εκσυγχρονισθεί το εργοστάσιο, πόσοι εργαζόνταν εδώ;» και σας απάντησε «διακόσιοι τόσοι εργαζόμενοι». Σας έχει απασχολήσει καθόλου, στο πλαίσιο αυτής της συνάντησης του Βερολίνου, το θέμα των νέων τεχνολογιών που τελικά αυξάνουν την ανεργία και δεν την περιορίζουν;*

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Δεν συμφωνώ μαζί σας στο εξής: Πράγματι, οι νέες τεχνολογίες, επειδή σημαίνουν αυτοματοποίηση, οδηγούν στον περιορισμό των θέσεων εργασίας στα παραδοσιακά εργοστάσια. Έχετε, όμως, αναρωτηθεί πόσες θέσεις εργασίας δημιουργήθηκαν, λόγω του διαδικτύου, πόσες θέσεις εργασίας έχουν δημιουργηθεί, επειδή υπάρχει αυτή η παγκόσμια πληροφόρηση για τις αγορές, ποιες νέες μορφές δραστηριοτήτων έχουν ανοίξει, λόγω της ηλεκτρονικής τεχνολογίας; Πρέπει να τα βάζουμε και αυτά στη ζυγαριά.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ: *Το αποτέλεσμα, όμως, είναι η ανεργία να αυξάνεται.*

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Η ανεργία αυξάνεται υπό ορισμένες συνθήκες. Η ανεργία στις ΗΠΑ έχει μειωθεί, η ανεργία στην Ολλανδία έχει μειωθεί, η ανεργία στη Γαλλία, την περασμένη εβδομάδα, έπεσε κάτω από το 10%. Βέβαια, το ότι «αυξάνεται» ή «μειώνεται» η ανεργία, αυτό το θέμα πρέπει να το βλέπουμε σε συνδυασμό με κάποιες διακυμάνσεις που σχετίζονται με οικονομικούς, τεχνολογικούς κύκλους. Η νέα τεχνολογία κρίνεται, όπως και η βιομηχανική επανάσταση, σε μια περίοδο πολλών δεκαετιών.

Γ. ΠΡΕΤΕΝΤΕΡΗΣ (ΤΟ ΒΗΜΑ): Κύριε Πρόεδρε, ποια είναι τα κριτήρια συμμετοχής σε αυτή τη συνάντηση;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Σας είπα πριν, κ. Πρετεντέρη, ότι αυτή η συνάντηση δεν έχει μια θεσμοποιημένη μορφή και αυστηρούς κανόνες. Το ποιοι προσκαλούνται, πώς προσκαλούνται, πώς γίνεται η συνάντηση εξαρτάται από τον εκάστοτε διοργανωτή. Οι σημερινοί διοργανωτές, δηλαδή ο κ. Σρέντερ, σε συνεννόηση με κάποιους άλλους, αποφάσισε να καλέσει αυτόν τον κύκλο, προφανώς, για να έχει μια, όσο το δυνατό, μεγαλύτερη εκπροσώπηση από όλα τα πλάτη και τα μήκη του κόσμου.

Γ. ΠΡΕΤΕΝΤΕΡΗΣ: Δηλαδή, τα κριτήρια είναι γεωγραφικά;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Κύριε Πρετεντέρη, είναι και γεωγραφικά, αλλά δεν είναι μόνο γεωγραφικά, γιατί θα μπορούσε να κληθούν και άλλοι, οι οποίοι δεν εκλήθησαν. Είναι και κάποια ιδεολογικά και πολιτικά. Αλλά, την απάντηση μπορεί να σας τη δώσει καλύτερα ο κ. Σρέντερ.

Γ. ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ (ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ): Κύριε Πρόεδρε, σε αυτές τις συναντήσεις, συζητούνται ή πρόκειται να συζητηθούν και θέματα προστασίας της ταυτότητας ή της ιδιαιτερότητας των διαφόρων εθνών. Σας ερωτώ αυτό, γιατί στην Ελλάδα υπάρχουν κάποιοι που φοβούνται ότι με την παγκοσμιοποίηση επέρχεται η πολυτοποίηση.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Φοβούνται-ξεφοβούνται, ισχύει αυτό που είπα πριν. Ότι, δηλαδή, αυτά τα πράγματα έρχονται αυτόματα, εάν δεν κάνουμε εμείς ενέργειες, οι οποίες αντισταθμίζουν τις αρνητικές επιπτώσεις. Αν αφήσουμε, ως πούμε, μια ορισμένη κουλτούρα της βίας, του εγκλήματος, της αστυνομικής ταινίας να εγκαθιδρυθεί μόνιμως στις τηλεοράσεις μας, όσο και να φωνάζουμε, όσο και να σηκώνουμε και τα λάβαρα, όσο και να λέμε ότι έχουμε αυτή ή την άλλη ταυτότητα, θα αλλάξουμε. Η απάντηση, λοιπόν, δεν έρχεται από τις φωνές. Η απάντηση έρχεται από την πνευματική μας παραγωγή, από τη δημιουργία μας, από την ικανότητά μας να προσφέρουμε κι εμείς κάτι που συγκινεί τον πληθυσμό και έχει μια πιο μακροπρόθεσμη αξία. Μη βλέπουμε τα επιφαινόμενα. Να βλέπουμε τις εσωτερικές δυναμικές. Και υπάρχει μια εσωτερική δυναμική που έρχεται από το περιβάλλον και η οποία, όπως είπατε, είναι ισοπεδωτική. Γι' αυτό κι εμείς πρέπει να αναπτύξουμε άλλες δυναμικές που να αντιμετωπίζουν αυτή την ισοπεδωτική λογική με το να προβάλλουν ιδιαιτερότητες και να προβάλλουν και μέσα από τα δικά μας μηνύματα, μηνύματα που συγκινούν έναν ευρύτερο χώρο.

Και αυτό δεν ισχύει μόνο για την Ελλάδα, ισχύει για την Ευρώπη. Γνωρίζετε τη διαμάχη ανάμεσα στις ΗΠΑ και την Ευρώπη για τον κινηματογράφο, διαμάχη που φαίνεται, για παράδειγμα στο Φεστιβάλ των Κανών, με τη μη παρουσία των Αμερικανών. Εκεί **πρέπει να είμαστε έντονοι στην επιβεβαίωση της ιδιαιτερότητας ή της κατεύθυνσης ή της ταυτότητας και αυτό ισχύει πολύ περισσότερο στην Ελλάδα. Αλλά με δημιουργία και όχι με στροφή στο παρελθόν.**

Σας ευχαριστώ πολύ.